

MEDLEMSBLAD

Nr. 159

Desember 2018

I etterkrigstida og fram til rundt 1980 levde norske grensekjøpmenn godt på handel med svenskene. Det grodde opp matbutikker langs den norske sida av grensen. I dag er nesten alle disse grensebutikkene lagt ned. En av de største blant dem var Joh. Johansen & Co. på Øiermoen. Du kan lese om glansdagene for denne butikken på side 8.

Austmarka Historielag ønsker alle sine medlemmer god jul!

Innhold

Nytt fra laget	2
Vi utnyttet ressursene	5
Handelstrafikken på Øiermoen	8
Tampen	15
Konfirmanter 1958	17
Thomas og Pernille	20
Vidar Sandbeck på Austmarka	27
Ubemannet tollstasjon	28
Hammer	28
Gamle redskaper til Orala	29
Hjem fra fest	32
Godt sagt	34
Austmarka-nytt	35

Nytt fra laget

Åpent hus på Arstun

Lørdag 8. desember holder vi åpent på Arstun kl. 12.00 – 15.00. Her kan de som ønsker betale medlemskontingenten for neste år. Som julegavetilbud har vi Austmarka-kalender 2019, diverse kart, bøker og hefter. Et gave-medlemskap i Historielaget kan kanskje være aktuelt. Vi serverer kaffe til de som stikker innom.

Badstubading

Røykbadstua på bygdetunet blir godt besøkt en gang i måneden. Vi er mellom 10 og 20 badende hver gang. Et besøk i badstua er absolutt å anbefale. Om man vil forfriske seg uti vatnet er selvsagt helt frivillig. Lørdag 15. desember kl. 14.00 er det tid for julebad. Neste badedager er planlagt til lørdagene 27. januar og 23. februar, begge dager kl. 14.00.

Nye medlemmer

Kari Elisabeth Bang Hauge, Bønes. Irene Engen, Granli. Egil Sletten, Austmarka. Bente Holum Jerpaasen, Vestby. Reidar Berger, Åbogen. Anja Svartberg, Oslo.

Austmarka-kalenderen i salg

Kalenderen for 2019 har nettopp kommet fra trykkeriet. Det er en fargerik trykksak med motiver fra Historielagets virksomhet gjennom 40 år. Den koster 80 kroner, og foruten av dørselgere kan den fås tak i hos Joker Austmarka eller hos Rolf Amundsen, tlf. 993 95700.

Gaver til laget

Fra Dagfinn Kjærnsli: Krydder/spiserihylle fra 1950-tallet. Fra Håvard Wiker: Dobbelt seng til Orala. Fra Jarl Ramtjernsåsen: Torv til tekking av kølamile. Fra Ingrid Sønsterudbråten: TV-kanne og vevd teppe til Orala. Fra Randi og Roald Vestli: Stråhatt, strykejern, sukker/fløtesett, pennal, neverbutt og parafinlampe (bordmodell). Videre har vi fått fire spesielle ting fra Randi og Roald som er avbildet under, fra venstre: skiftenøkkel, hengelås med «nøkkel», baby-rangle laget av tre, og metalldingsen til høyre kunne festes i nesa på oxen når den skulle leies. Hjertelig takk for gavene.

Håndverkstradisjoner på Arstun

Tirsdag 30. oktober hadde Historielaget temakveld med tradisjonelle emner som veving og neverfletting. Ingrid Sønsterudbråten hadde med seg veven sin og en del produkter som viste eksempler på hva som kan trylles fram på en vev. Neverfletting var det søstrene Sissel Solvin og Leikny Bekkevold som fortalte om og viste fram.

Et trettitalls frammøtte var til stede og hadde en trivelig kveld med interessante temaer – og ikke minst ved underholdningen som trekkspillgruppa Søndre Finnskogen Spellemannslag sto for.

Orala-rapport

Også i år har det vært kviger på beite i innmarka, og dyra har gnagd graset ned, så det ser nyslått ut over alt.

Vi har hatt dugnad med potethøstinga, og rundt 600 kg ble gravd opp. Avlinga hadde god kvalitet, den tørre sommeren tatt i betraktning. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra de som har kjøpt av oss, så det blir nok ny potetavling neste år.

Det var også dugnad med å hogge staur til skigard, og Øyvind har satt opp 40 meter i vestjordet. Videre er det ryddet vekk kvist etter vedhogsten i vinter og vår, og veden er kjørt fram, kappet, kløyvd og stablet.

I Orala står det fire kjøkkenstoler som trolig er fra midten av 1800-tallet. Disse har vært preget av flere generasjoners bruk og trengte sårt å bli reparert. Vi har fått tak i en dyktig møbelreparatør i Charlottenberg, Johnny Johansson, som har satt i stand

stolene så de er solide, men samtidig ser like gamle ut. Prisen på arbeidet har dessuten vært svært rimelig. Foto: Tove Embre.

En rekke finnetorp/bygninger blir fredet

Riksantikvaren er i gang med å utarbeide grunnlagsdokumenter med tanke på fredning for flere skogfinske bygninger og komplette finnetorp med tilhørende kulturlandskap. Det dreier seg om bebyggelse på Finnskogen og andre steder på Østlandet der skogfinnene slo seg ned.

Aktuelle steder kan være Orala der hele eiendommen med innmark har gode muligheter til å bli fredet innen kort tid. Andre aktuelle er Sollien, Askogsberget og Hytjanstorpet på Grue Finnskog, samt Peistorpet på Åsnes Finnskog. Videre er Mikkelerud i Akershus aktuell, Snellingen i Oppland og Nedre Finneplassen i Buskerud under vurdering.

Abborhøgda og Nordgarden på Varaldskogen er ikke nevnt i denne sammenheng. Her har Statskog vedtatt fredning av badstu og stabbur i Nordgarden og alle hus i Abborhøgda, hvor også kulturlandskapet skal vurderes for fredning.

Vi utnyttet ressursene

Av Mona Øverby

Dette blir nærmest en fortsettelse fra forrige medlemsblad, men vil fortelle litt om det jeg husker av å utnytte/lage mat på 50-tallet, samt utnyttelse av andre ressurser. Sjøl har jeg hatt stor nytte av hva jeg lærte heime hvor all mat var heimeavla og heimelaga. Et paradoks kanskje når det å få "knakkpølser" til middag borte, var stort og kjempegodt.

Når jeg ser tilbake på slakting, ble alt på dyra utnyttet bortsett fra bust, ører og vom. Det første som ble nyttet, var blodet som måtte røres i for ikke å koagulere. Dette ble senere til "klubb", pudding og pannekaker. Tarmer ble tømt, skrapet og vasket til pølsekinn, "drittjobb". Før fryseboksen sin tid ble mye saltet ned i balje på bua. Ved salting ble alt gnidd inn med en blanding av fint salt, sukker, pepper og salpeter for så å overdrysses med grovt salt som etter hvert

